

Onderwerp

Vaststellen Internationale Strategie 2024-2027

Bestuurlijke samenvatting van het voorstel

Door middel van dit Statenvoorstel wordt aan Provinciale Staten gevraagd om bijgevoegde "Internationale Strategie 2024-2027" vast te stellen.

De provincie Zuid-Holland is internationaal actief, omdat internationale activiteiten kunnen bijdragen aan het realiseren van provinciale opgaven. Doel van Internationale Strategie 2024-2027 is om een vastgesteld kader te hebben waarbinnen de provincie Zuid-Holland Europees en internationaal actief is om de ambities van het coalitieakkoord te helpen bereiken. Het gaat dan om het waarom, het hoe (de werkwijze) en waar op (inhoudelijke focus).

Gedeputeerde Staten zullen middels de jaarlijkse Internationale Vooruitblik inzichtelijk maken welke internationale inzet is voorzien per jaar.

Inhoud

Maatschappelijk opgave

Waarom is PZH provincie Zuid-Holland internationaal actief?

Internationaal actief zijn is een middel om de provinciale ambities te realiseren. De provincie werkt internationaal aan de maatschappelijke opgaven van de provincie Zuid-Holland, bijvoorbeeld door kennis vergaren en informatie te delen in Europese netwerken, door het beleid van de Europese Unie (EU) te volgen en te beïnvloeden en door optimaal gebruik te maken van EU-subsidies. Zo kunnen Internationale activiteiten bijdragen aan het realiseren van provinciale opgaven.

Heel veel opgaves in Zuid-Holland hebben een internationale dimensie, daar zijn drie redenen voor te noemen;

1. Geopolitieke ontwikkelingen hebben impact op Zuid-Holland

Er gebeurt veel in de wereld en dat merken we ook in deze regio. Zo hebben de Brexit, de Covid pandemie en de oorlog in de Oekraïne elk hun eigen impact op onze provincie gehad. Zo kwam uit bijvoorbeeld de oorlog in Oekraïne een energiecrisis voort die zowel in de Nederlandse huishoudens als het bedrijfsleven werd gevoeld. Dit leidde tot meer aandacht voor strategische afhankelijkheden van de EU op bijvoorbeeld het gebied van energie en industrie.

Het Zuid-Hollandse bedrijfsleven is zeer internationaal georiënteerd. Zo wil de Haven van Rotterdam de duurzame Energiehaven van Europa worden en het goederenvervoer naar onze buurlanden verduurzamen. Ook bedrijven uit bijvoorbeeld de maritieme maakindustrie en het aerospace cluster zijn internationaal zeer actief. Veel van deze bedrijven maken producten en diensten die van strategisch belang zijn en hebben de effecten gevoeld van internationale ontwikkelingen zoals de oorlog in de Oekraïne. Ook heeft bijvoorbeeld het tuinbouw cluster impact gemerkt van de verhoging van de energieprijzen.

2. Veel wet- en regelgeving uit de EU werkt door op onze provinciale opgaven
Veel EU wet- en regelgeving werkt direct door op de taken van de provincie. Denk aan wet- en regelgeving op het gebied van waterkwaliteit, natuur, landbouw, lucht, bodem – allemaal kerntaken van de provincie.

Het is dus belangrijk dat de provincie weet welke nieuwe en/of aangepaste wetgeving er wanneer voorgesteld wordt door de Europese Commissie en hoe we daar invloed op kunnen uitoefenen. Het is immers belangrijk dat EU regelgeving uitvoerbaar, betaalbaar en handhaafbaar is. En provincies hebben belangrijke praktijkervaring met Europese wetgeving en kunnen meedenken over hoe deze verbeterd kan worden.

Daarom monitoren, signaleren en duiden wij nieuwe EU wet- en regelgeving die de provincies raakt. Dit doen we waar mogelijk samen en in afstemming met de andere Nederlandse provincies. Ook kunnen we het EU-beleid beïnvloeden.

3. Provinciale opgaves hebben een grens-overstijgend karakter

Veel van de opgaves waar Zuid-Holland aan werkt, gaan de provinciegrens over. Denk aan luchtkwaliteit; bij uitstek een grens-overstijgend probleem, dat kun je niet alleen in Zuid-Holland verbeteren. Of het verduurzamen van transport met een inzet op binnenvaart. Deze schepen moeten wel door kunnen varen voorbij de provinciegrens. Dus daar werken we niet alleen in Zuid-Holland aan, maar kijken we over de grenzen heen. Er gebeurt hier maar weinig dat alleen in Zuid-Holland plaatsvindt.

Voorgeschiedenis

De voorgaande Internationale Strategie bestreek de periode 2020-2023. De werkwijze van die strategie zetten Gedeputeerde Staten graag voort. Het belang van internationaal actief zijn wordt steeds breder erkend binnen de provincie Zuid-Holland. Dit blijkt uit een groeiend aantal provinciale opgaven en bestuurders die actief zijn op het internationale speelveld. De afgelopen jaren zijn hiermee veel mooie resultaten geboekt. Daarom doen Gedeputeerde Staten dit Statenvoorstel om voor de periode 2024-2027 opnieuw een internationale strategie vast te laten stellen door Provinciale Staten.

Toelichting op de bijlagen

1. Internationale Strategie 2024-2027

Internationale activiteiten dragen bij aan het realiseren van provinciale ambities. Gedeputeerde Staten zijn van mening dat het vaststellen van de Internationale Strategie 2024-2027 belangrijk is om te zorgen voor een gedeelde visie en werkwijze waarmee deze activiteiten effectief worden ingezet.

De werkwijze die wordt voorgesteld in de Internationale Strategie 2024-2027 volgt grotendeels de strategie van de vorige periode. Belangrijk uitgangspunt is dat de opgaven leidend zijn voor alle internationale activiteiten van de provincie. De provincie werkt met een afwegingskader om te zorgen dat aan de randvoorwaarden van succesvolle internationale inzet wordt voldaan. De provincie maakt daarbij een onderscheid tussen de inzet binnen en buiten Europa. Verder werkt de provincie

samen in verschillende netwerken om haar inzet in Europa zo efficiënt en effectief mogelijk te organiseren.

De Internationale Strategie 2024-2027 heeft wel een andere inhoudelijk focus. De strategie benoemt vijf ambities die terugkomen in het huidige coalitieakkoord en waar Europees en internationaal kansen en mogelijkheden liggen op het gebied van EU wet- en regelgeving, internationale netwerken of EU-financiering.

Deze vijf ambities zijn:

1. Toekomstbestendige landbouwpraktijken en een gezond voedselsysteem
2. Hernieuwbare energie voor inwoners en bedrijven
3. Herstel en instandhouding van natuur en milieu
4. Innovatieve economie
5. Betaalbare en bereikbare woningen

2. China inzet vanaf 2024

Graag geven Gedeputeerde Staten in dit Statenvoorstel specifieke aandacht aan de voorgestelde inzet op de relatie met China in de Internationale Strategie 2024-2027. Voor Gedeputeerde Staten is het vaststellen van de Internationale Strategie het moment om de inzet op China bij te sturen. Dit doen zij mede op basis van de Evaluatie relatie met China 2023 die als bijlage is toegevoegd aan dit Statenvoorstel.

Het voorstel van Gedeputeerde Staten is om in deze collegeperiode de relatie met China in lijn te brengen met de rest van onze inzet buiten Europa. De meeste internationale inzet buiten Europa vindt plaats op initiatief van buiten en wordt getoetst aan het protocol internationale verzoeken. Tot 2024 zette de provincie Zuid-Holland stevig in op de uitvoering van de activiteiten in de China relatie. Dit deed de provincie vraag gestuurd, maar ook structureel, door een zusterrelatie te onderhouden met de Chinese provincie Hebei en door het organiseren van periodiek geplande handelsmissies en andere activiteiten. De samenwerking met China is daarmee anders dan die met andere landen buiten de Europa.

In 2023 heeft de provincie voor het eerste jaar de activiteiten met China uitgevoerd in het Kader voor de relatie met China die door u is vastgesteld in december 2022. Gedeputeerde Staten concluderen uit de Evaluatie 2023 dat er nog altijd behoefte is vanuit het Zuid-Hollands bedrijfsleven voor de provincie om een rol te spelen bij handelsbevorderingsactiviteiten met China. Belangrijke overwegingen hierin zijn dat de meerwaarde van de rol van de overheid in China duidelijk is, dat de verzoeken concreet zijn en goede aansluiting hebben op onze opgaves. Gedeputeerde Staten concluderen ook dat samenwerking nog altijd goed mogelijk is. De provinciale China relatie past binnen het Rijksbeleid en de actielijnen van het Kader op beheersing van economische risico's en mensenrechten functioneren naar behoren. Toch vinden Gedeputeerde Staten dat de inzet op China anders kan worden vormgegeven. Daarbij zien Gedeputeerde Staten dat de verzoeken zich steeds vaker richten op de tuinbouwsector en een geografisch focus op Hebei voor die sector minder relevant is. Die laatste ontwikkelingen betekenen voor Gedeputeerde Staten dat aan de vraag kan worden voldaan binnen de rest van de inzet buiten Europa.

Concreet betekent het in lijn brengen van de inzet op China dat de provinciale activiteiten op initiatief van buiten plaats zullen hebben. Wel is het belangrijk dat de provincie een proactieve houding richting het bedrijfsleven houdt, zo blijkt uit de Evaluatie. Dit kan in lijn met de verdere internationale inzet, door uit te vragen bij het bedrijfsleven of er behoefte is aan een activiteit en deze te starten als er een concreet verzoek ligt en dit voldoet aan het protocol internationale verzoeken. Het in lijn brengen betekent daarnaast het geleidelijk verminderen van de inzet op structurele contacten. In 2025 loopt het Memorandum of Cooperation (MoC) met Hebei af. De provincie ziet het aflopen van het MoC als een natuurlijk moment om de samenwerking met Hebei anders in te richten. Het is goed te benoemen dat het vroegtijdig beëindigen van een MoC in China grote symbolische waarde heeft en toekomstige samenwerking kan bemoeilijken.

Het voorstel is om het Kader voor de relatie met China bepalend te laten blijven bij het uitvoeren van de activiteiten met China, waarmee de provincie de risico's van samenwerking beheersbaar houdt en mensenrechten integraal blijft meenemen.

Ongeacht deze verandering van aanpak, is het de verwachting dat de meeste internationale activiteiten buiten Europa met China zullen plaatsvinden. De Evaluatie laat zien dat vraag vanuit het Zuid-Hollands bedrijfsleven, met name vanuit de tuinbouw, goed past binnen het protocol internationale verzoeken. De focus zal gaan liggen op de ontvangst van delegaties en de samenwerking met andere partijen actief in handelsbevordering met China. Handelsmissies blijven een optie als hiervoor een specifieke aanleiding is en dit duidelijke meerwaarde heeft. Mocht een dergelijke missie plaatsvinden worden Provinciale Staten hier vooraf over geïnformeerd.

3. Internationale Vooruitblik 2024

De afgelopen collegeperiode hebben Gedeputeerde Staten jaarlijks een Internationale Vooruitblik opgesteld en aangeboden aan Provinciale Staten. Gedeputeerde Staten zetten dit proces graag voort in deze college periode. Het proces is daarom onderdeel van de Internationale Strategie 2024-2027.

De Internationale Vooruitblik voor 2024 is vastgesteld door het college van Gedeputeerde Staten. De vooruitblik beschrijft op welke thema's binnen de provincie in 2024 internationale inzet voorzien is. We volgen hierbij de indeling en uitgangspunten van het coalitieakkoord. De beïnvloeding van het Europees beleid richt zich veelal op de wettelijke taken die wij als provincie hebben, vergunningverlening, toezicht en handhaving. De bijbehorende prioritaire thema's in 2024 zijn de kwaliteit van water, bodem en lucht en vergunningverlening t.b.v. de energie- en circulaire transitie. Ook heeft de toekomst van land- en tuinbouw en duurzame voedselsystemen veel aandacht in Europa en bij de provincie.

De internationale inzet wordt voorts meegenomen in de plannen en stukken die via de beleidsinhoudelijke lijn, portefeuillehouders en PS (commissies) aan de orde komen. Dit omdat internationale inzet niet op zichzelf staand is, maar integraal bijdraagt aan de maatschappelijke opgaves van de provincie. Via de inhoudelijke dossiers en die lijn worden Provinciale Staten geïnformeerd over de resultaten.

4. Werkplan Huis van de Nederlandse Provincies 2024

Het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) is in 2000 opgericht door de twaalf Nederlandse provincies en het Interprovinciaal Overleg als vooruitgeschoven post bij de EU in Brussel. Door samen op te trekken in Brussel, streven de provincies naar het tot stand brengen van synergie op de volgende terreinen: belangenbehartiging, signalering, informatie en advisering. Deze samenwerking zorgt voor een efficiënte en effectieve inzet. Efficiënt, omdat veel van deze taken daarom niet op alle dossiers door alle provincies te hoeven worden gedaan. Effectief, omdat in de EU de stem van meerdere regio's meer telt dan die van één regio.

Het Werkplan van het HNP 2024 geeft aan op welke dossiers de provincies gezamenlijk optrekken en wat daarbinnen de focus wordt in 2024. Het HNP werkplan 2024 is op 30 november vastgesteld door het HNP bestuur en bijgevoegd. Het HNP werkplan is ook beschikbaar op de webpagina: <https://www.nl-prov.eu/hnp-presenteert-werkplan-2024/>.

5. EU-subsidiemonitor

Via de EU-subsidiemonitor maakt de provincie jaarlijks inzichtelijk hoeveel EU-financiering er bij Zuid-Hollandse partijen landen én aan welke maatschappelijk thema's deze middelen worden besteed. In december 2023 is de eerste monitor voor de EU-programmaperiode (2021-2027) gepubliceerd op de website van de provincie. Dit vindt u op de pagina: <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/internationaal/europese-subsidies/>.

In de eerste twee jaar van deze periode hebben 434 unieke Zuid-Hollandse partijen deelgenomen aan 1.076 EU-projecten. Gezamenlijk hebben deze partijen ruim € 868 miljoen aan EU-middelen ontvangen. Dit is een aanzienlijke stijging ten opzichte van het Zuid-Hollands aandeel van hetzelfde jaar in de vorige programmaperiode 2014-2020. Zo is het bedrag bijna verdubbeld en het aantal projecten met de helft gestegen, terwijl de middelen beschikbaar vanuit de EU ongeveer gelijk zijn gebleven.

Dit is opvallend, want ook in vorige programmaperiode was de deelname van Zuid-Hollandse partijen aan EU-subsidieprogramma's aanzienlijk. Ten opzichte van andere provincies blijft het Zuid-Hollands aandeel groot. In deze programmaperiode is deelname van Zuid-Hollandse partijen zelfs het grootst in zowel absolute als relatieve zin (ten aanzien van het bruto regionaal product én ten aanzien van inwonertal). Aan het einde van de periode 2014-2020 gold dit in absolute zin, maar was de provincie in relatieve zin nummer twee en drie.

De stijging is voornamelijk het resultaat van grotere deelname aan het HORIZON programma waar Zuid-Hollandse kennisclusters als Delft, Leiden en Rotterdam traditioneel sterk in zijn. Dit programma richt zich voornamelijk op fundamenteel onderzoek en innovatie. Daarnaast is het Innovation Fund, dat zich vooral richt op investeringen in innovatieve koolstofarme technologieën, een belangrijk fonds voor Zuid-Hollandse partijen deze programma periode. De middelen uit dit fonds gaan naar enkele grootschalige projecten zoals Holland Hydrogen, de eerste grote fabriek voor hernieuwbare waterstof in Europa, die wordt gebouwd met EU financiering in het havengebied van Rotterdam.

De mate waarin de provincie betrokken is bij het aantrekken van EU-subsidies verschilt per programma. In een aantal gevallen heeft de provincie een specifieke rol als regionale autoriteit in de

besluitvorming als beslisser of als adviseur. Dit geldt voor een aantal programma's uit het EU Cohesiebeleid en het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). De provincie is ook aanjager in de regio en maakt gebruik van de kennispositie die het heeft op de programma's. Op EU programma's informeert de provincie regionale partners, stimuleert deelname, zorgt voor coördinatie in de regio en bouwt aan de capaciteit van regionale partners.

Veruit de meeste EU-subsidiemiddelen uit de monitor raken de provinciale begroting niet. De provincie maakt middels de EU-subsidieparagraaf van de jaarrekening 2023 inzichtelijk hoe de cijfers uit de monitor zich verhouden tot de begroting 2023.

Financiën en dekking

Het vaststellen van de Internationale Strategie 2024-2027 heeft geen financiële consequenties.

De overkoepelende kosten voor het internationaal beleid zijn gedekt vanuit ambitie 1 – beleidsprestatie 1-1-2 Vitaal provinciaal bestuur. Hieronder is jaarlijks € 757.156 beschikbaar voor overkoepelend internationaal beleid. Deze kosten bevat hoofdzakelijk: deelname aan internationale netwerken, HNP-huisvesting, ondersteuning bij EU-subsidieprojecten, ondersteuning bij de China activiteiten, én organisatie van events en reis-en verblijfskosten.

De overkoepelende kosten die de provincie maakt voor haar internationale inzet zijn aan de ene kant gekoppeld aan een aantal formele taken en aan de andere kant aan het ondersteunen van de provinciale organisatie en regionale partners om optimaal gebruik te maken van internationale activiteiten die bijdragen aan het realiseren van provinciale opgaven. De formele taken betreffen het optreden als vertegenwoordiger en belangenbehartiger van de regio via het Comité van de Regio's, én de betrokkenheid bij de besluitvorming aantal programma's uit het EU Cohesiebeleid en het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Met de ondersteunende rol zorgt de provincie voor informatievoorziening over relevante EU-zaken, advisering over EU-beleidsbeïnvloeding en bij het verwerven EU-financiering, netwerk- en coalitievorming en kennisontwikkeling.

Beleidssectoren en -opgaven zijn zelf verantwoordelijk voor de internationale dimensie van hun opgave. Er worden ook internationale activiteiten ondernomen die integraal onderdeel uitmaken van specifieke opgaven. De kosten en verantwoording hiervan loopt via de desbetreffende portefeuille en portefeuillehouders.

In het kader van de activiteiten in Brussel en samenwerking met regio's internationaal worden bestuurlijke dienstreizen afgelegd. Hierover wordt in het dienstreizenoverzicht en het daaraan gekoppelde declaratieregister periodiek aan Provinciale Staten gerapporteerd. Dit is beschikbaar op de webpagina: <https://www.zuid-holland.nl/politiek-bestuur/bestuur-zh/declaraties-dienstreizen/>.

Toelichting op kosten China activiteiten

Graag geven Gedeputeerde Staten u inzicht in welk deel van de € 757.156 overkoepelende kosten voor het internationaal beleid naar China activiteiten gaan. € 75.000 hiervan is gereserveerd voor de ondersteuning bij China activiteiten. Daarnaast is er ook een reservering van € 35.000 voor ontvangst van inkomende en uitgaande missies buiten Europa, zo ook voor missies van en naar China.

De totale jaarlijkse reservering voor de ondersteuning bij China activiteiten bedraagt € 150.000. De additionele kosten van € 75.000 staan gereserveerd onder ambitie 4, waarmee de kosten gelijkmatig worden verdeeld tussen ambitie 1 en 4. De ondersteuning betreft hoofdzakelijk hulp bij de coördinatie van inkomende delegaties en uitgaande missies, vertaling en relatie onderhoud. Voor activiteiten met China zal deze ondersteuning nodig blijven, ook met de veranderde aanpak. Wel wordt kritisch gekeken naar de benodigde middelen. Mocht de vraag van buiten minder worden, en daarmee de provinciale inzet, dan zal het bedrag omlaag worden gebracht.

Formele bevoegdheid van Provinciale Staten

Kaderstellende rol. Provinciale Staten hebben de bevoegdheid op grond van artikel 143 lid 2 jo. Artikel 105, lid 1, van de Provinciewet de Internationale Strategie 2024-2027 vast te stellen wat het kader vormt waarbinnen de provincie internationaal actief is.

Proces

Dit is de fase van strategiebepaling. Er wordt een aantal strategische keuzes gemaakt wat betreft de internationale inzet van de provincie Zuid-Holland. Gedeputeerde Staten gaan binnen de kaders van de Internationale Strategie 2024-2027 afspraken maken over de strategische en inhoudelijke samenwerking met externe partners en de inzet van middelen.

Provinciale Staten wordt informatie aangeboden over de voortgang en de nieuwe activiteiten middels de jaarlijkse Internationale Vooruitblik.

Procedure

Als Provinciale Staten het kader vaststellen, zullen Gedeputeerde Staten de internationale inzet voorzetten binnen de kaders van de nieuwe strategie. De kaders hebben hoofdzakelijk een andere inhoudelijke focus die het huidige collegeakkoord weerspiegelt. De relatie met China wordt in lijn gebracht met de inzet buiten Europa.

Ontwerp-Besluit

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 6 februari 2024, met het besluitnummer PZH-2023-844519542;

Gelet op artikel 143, tweede lid jo. artikel 105, eerste lid, van de Provinciewet;

Besluiten:

1. Vast te stellen de Internationale Strategie 2024-2027 van de provincie Zuid-Holland.

Den Haag, 15 mei 2024

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

Wvd. Griffier
Mr. M. Pe

Voorzitter
drs. J. Smit

Bijlagen:

- Internationale Strategie 2024-2027
- Internationale Vooruitblik 2024
- Evaluatie China relatie 2023
- Werkplan Huis van de Nederlandse Provinciën 2024
- EU-subsidiemonitor Zuid-Holland 2021-2027 (peildatum 1 sep 2023)

Den Haag, 6 februari 2024

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

Secretaris
drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Voorzitter
drs. J. Smit